

Ebüssü'üd Efendi

Osmanlı âlimlerinin en meşhûrlarından. Büyük velî. On üçüncü Osmanlı Şeyhülişlâmı olup, tefsîr, fıkıh ve diğer ilimlerde büyük âlim idi. 1492 (H.898) senesinde doğdu. 1574 (H.982) senesinde İstanbul'da vefât etti. Kabri, Eyyûb Sultan'da kendi yaptırdığı medresenin yanında, Eyyûb Câmii karşısındadır.

Kânûnî Sultan Süleymân Hân ve İkinci Sultan Selîm'in saltanatları zamânında 30 sene şeyhülişlâmlık yaptı. Osmanlı şeyhülişlâmları arasında en çok bu makamda kalıp hizmeti geçen Ebüssü'üd Efendidir. Bu vazifede bulunduğu sırada çok mühim hizmetler yapmıştır. Kânûnî Sultan Süleymân Hân, Ebüssü'üd Efendiyi çok sever ve her önemli işinde onun fetvâsına mürâcaat ederdi. Süleymâniye Câmiinin temel atma merâsiminde, mihrâbın temel taşıını Ebüssü'üd Efendiye koydurmuştur.

Ebüssü'üd Efendi, dînine bağlı, haramlardan ve şüpheli şeylerden son derece sakınan, Allah korkusu çok olan bir âlimdi. Güler yüzlü, tatlı dilli olup, latîfeden hoşlanırdı. Etrâfında bulunanlara yumuşaklıkla muâmele ederdi. Çok ibâdet eder ve zâhidâne, dünyâyâ gönül vermeden yaşardı. Gâyet temiz ve sâde giyinirdi. Heybetinden meclisinde kimse konuşmaz, onun konuşması hürmetle dinlenirdi. Devlet işlerini ve hizmetlerini mükemmel bir şekilde yürütmesi yanında, talebe yetiştirmek ve kıymetli eserler hazırlamakla da vakit geçirirdi. Meşgûliyetinin çokluğuna rağmen, talebelerine zamânında ve aksatmadan derslerini verirdi.

Ebüssü'üd Efendi, kendisine sorulan suâllere gâyet yerinde ve faydalı cevaplar verirdi. Şeyhülişlâmlığı dönemindeki fetvâlarının herbiri, bir kânun maddesi mâhiyetindeydi. Bu fetvâları, Fetâvâ-i Ebüssü'üd adlı bir kitapta toplanmıştır. Sorulan suâl manzûm ise, cevâbı da kâfiye ve vezin bakımından suâle uygun olarak verilirdi. Sorulan suâl nesir ve secîli ise, cevâbı da öyle olurdu. Suâl Arabca ise cevabı Arabca, Farsça ise Farsça, Türkçe ise Türkçe olurdu. Çoğu gün binden fazla fetvâ verirdi. İki defa işlerin çokluğu sebebiyle, sabah namazından sonra sorulan suâllere cevap vermeye başlayıp, ikinci namazında bitirmiştir. Birinde 1412, diğerinde 1413 fetvâ verdiği tesbit edilmiştir.

Kaynak: Evliyalara Ansiklopedisi